

B. STUNDŽIA

ANTANAS BARANAUSKAS AKCENTOLOGAS

Žymusis poetas ir kalbininkas A. Baranauskas yra palikęs nemaža kirčiuotų tekstų: gerai žinomą poemą „Anykščių šilelis“ (trump.: AŠ), pluoštą įvairių tarmių tekstų, kuriuos išspausdino F. Spechtas (*Litauische Mundarten gesammelt von A. Baranowski. Bd. I. Leipzig, 1920; trump.: LM*), taip pat gausią korespondenciją H. Weberiui. Šio vertingo epistolinio palikimo šiandien iš viso neturėtume (originalai dingę), jeigu K. Alminauskis nebūtų spėjęs dalies laiškų (iš 100 – 67) paskelbti (APh I 69 – 102, II 68 – 116, III 55 – 84, V 167 – 182, VI 152 – 184, VII 109 – 155, VIII 225 – 258).

A. Baranausko kirčiuotų tekstų bent kiek išsamesnės akcentologinės analizės neturime, tačiau prieš ją pateikiant, būtina pasiaiškinti labai aktualų „Anykščių šilelio“ autoriaus kaip akcentologo kompetencijos klausimą. Mat F. Kuršaičio, K. Būgos, J. Gerulio teigimu, Baranauskas prastai skyręs priegaides, todėl ne visi jo faktai esą patikimi. Matyt, iš dalies dėl šios priežasties tais faktais akcentologų remtasi palyginti nedaug – ir tik „Anykščių šilelio“ bei tarminių tekstų duomenimis¹, o laiskai H. Weberiui, rodos, beveik visiškai „neeksploatuoti“. „Lietuvių kalbos žodynas“ iš Baranausko raštų paimtų žodžių dažnokai nesukirčiuoja.

Straipsnyje bus remiamasi tik pačiais patikimiausiais tekstais, reprezentuojančiais Baranausko gimtąją anykštėnų (R_4) tarmę, kurią jis puikiai mokėjo, buvo įsiklausęs į subtiliausius jos niuansus. Tarp tiriamų šaltinių ypač svarbūs laiskai H. Weberiui. Tai, kad jie parašyti savita bendrine kalba, joks kliuvinys, nes pats Baranauskas yra prisipažinęs, jog visus žodžius kirčiuojąs pagal savo gimtąją anykštėnų (R_4) tarmę².

Pirmiausia trumpai aptartini originalūs A. Baranausko samprotavimai apie

¹ Žr., pavyzdžiui, Иллич-Свитыч В. М. Именная акцентуация в балтийском и славянском. М., 1963. С. 41, 46, 47 и др.

² Žr. pastabą antrame laiške Weberiui: „Máno cza wisùr smagùmas (t. y. kirtis – B. S.) R_4 . dėlto kad jį geriaūs žinau. Po kitas tarmės esti wiseip“ (APh I 74), be to, plg. APh I 94 ir kt.

lietuvių kalbos kirtį ir priegaidę³. Jo prozodijos koncepcijos, kuri remiasi morine⁴ skiemens struktūra, pamatas – kirčiuotų ir nekirčiuotų skiemenų priegaidės (akcento) ir kiekybės santykiai. Tik kirčiuota pozicija parodanti tikrąją skiemens kiekybę ir priegaidę. Nekirčiuotuose skiemenyse ir kiekybė, ir priegaidė neutralizuojama, išskyrus du atvejus: 1) kai daugiaskiemeniuose žodžiuose susiformuoja pokirtinis „ritminis atspindys“ (dabartine terminologija – šalutinis kirtis), išsaugantis tiek kiekybę, tiek priegaidę, pvz.: *pérsigabēnimas, pērlaidinēdamas*⁵ (pusjuodžiu šriftu išspausdintos balsės tų skiemenų, kurie gauna „ritminį atspindį“); 2) kai ilgas skiemuo prieš trumpą kirčiuotą galūnę gauna „akcento refleksą“ ir išlieka ilgas, taigi trimoris⁶ (neutralizuojama tik priegaidė). Dėl pastarojo atvejo laiške H. Weberiui Baranauskas patikslina, kad nekirčiuotas skiemuo yra tarsi kirčiuotas, „tarytum skambėtų *kiřwiù, kiřwiùs*“ (OT XXV, plg. APh I 95). Taigi čia susiduriame su tipišku „dviviršūniu“ kirčiu (terminas A. Girdenio, žr. B X 195, 17 išn.; XIV 75), kuris ir dabar neretai pasitaiko aukštaičių šnektose, dėsningai neatitraukiančiose kirčio⁷, ir turbūt duoda pradinį impulsą kirčio atitraukimui. Šalutinį kirtį turintis priešpaskutinis skiemuo paprastai ištariamas ryškiai, patęsimas, taigi net atrodo „svaresnis“ už pagrindiniu kirčiu kirčiuotą galinį skiemenį. Ar ne todėl „Anykščių šilelyje“ natūraliai rimuojama *szwiñtą** (nom. sg. fem.) su *kriñta* (128–129), *twòràs* su *dòras* (nom. sg. masc., 266–267) ir t. t.⁸, nors visur pirmųjų formų kirtis žymimas gale, taigi formaliai neatitinka metrinio.

³ Kirčio teorija aiškinama laiškuose Weberiui, leidinyje: Baranowski A. und Weber H. Ostlittauische Texte. Weimar, 1882. P. XV–XXXI (trump.: OT), tačiau nuosekliai išdėstyta darbe: Барановский А. Заметки о литовском языке и словаре. СПб., 1898. С. 13–36 (trump.: Зам.).

⁴ Šio straipsnio apimtis neleidžia apžvelgti visai šiuolaikinės A. Baranausko morų („valandų“) teorijos, kuri J. Gerulio ir kitų tradicinės krypties kalbininkų buvo nesuprasta ir sukritikuota, plačiau apie tai žr.: Iš Antano Baranausko lingvistinio palikimo / Parengė R. Venckutė // Mūsų kalba. 1975. Nr. 1. P. 40–42; Sabaliauskas A. Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija, iki 1940 m. V., 1979. P. 169–170; Girdenis A. Fonologija. V., 1981. P. 196.

⁵ Bene pirmasis atkreipė dėmesį į tokio tipo atvejus ir juos traktavo kaip dvikirčius žodžius F. Kuršaitis, pvz., vaikpa laikis (pagrindinis kirtis paprastai žymimas dvigubu ženklu), žr.: Kuršchat F. Deutsch-littauisches Wörterbuch. Halle, 1870. Bd. 1. P. XVI; taip pat jo: Grammatik der littauischen Sprache. Halle, 1876. P. 64–65 (trump.: KGr.). Baranauskas tokios interpretacijos negalėjo priimti, nes, jo įsitikinimu, žodis tegali turėti tik vieną kirčiuotą skiemenį (Зам. 21).

⁶ Šį Baranausko pastebėjimą labai vertino H. Hirtas, žr.: Hirt H. Indogermanische Grammatik. Teil V: Der Akzent. Heidelberg, 1929. P. 171, 145.

⁷ Plg. Lietuvių kalbos atlasas. T. 2: Fonetika: Lietuvos TSR MA. Lietuvių kalbos ir literatūros institutas / Red. K. Morkūnas. V., 1982. P. 123 t. su nurodyta literatūra; Girdenis A. Akcentologinis mažmožis // Baltistica. 1978. T. 14(1). P. 75–76.

⁸ J. Girdzijauskas, statistiškai ištyręs „Anykščių šilelio“ ritmiką, poemoje rado 14 tokių rimų porų, žr. Girdzijauskas J. Antano Baranausko „Anykščių šilelio“ ritmika (statistinis aprašymas) // Antanas Baranauskas (= LiK XIX). V., 1986. P. 116, išn. 3.

Iš priegaidžių žymėjimo ypatumų dar galima nurodyti tai, kad pirmuosiuose laiškuose Weberiu cirkumfleksas retkarčiais nutęsimas per abu diftongo dėmenis (*wāřgo** APh I 83, *szēñdēn** 85, *ketināūs* II 81) arba pažymėtas ant pirmojo sando — beveik išimtinai tik *āl* (*bālsiu* APh II 73, 78, 89, 102; *bālsas* III 56, *bālsui* 57, bet *bałso** II 91), vienu kitu atveju — net vietoj akūto: *szālto* APh I 92, *lāimėje* III 55, bet *lāimės* (ten pat). Kur ne kur virš kirčiuoto skiemens pažymėtas dvi priegaidės (tai daugiau būdinga pirmiesiems laiškam) turbūt reiktų traktuoti tiek kaip dvejojimo neapsisprendimo faktą (*ārklo** APh I 92, *reįks** II 111), tiek kaip mėginimą derinti kursaitiškąjį kirčiavimą su savuoju, pvz.: *dōwanas* APh II 70, *māñ** 93, *knįgomis** 95. Žinoma, tai tik prielaida, šiaip jau tarp šių kalbininkų nebūta sutarimo, nors abu vienas kitą yra vertinę. A. Baranauskas skaudžiai reagavo į F. Kuršaičio tvirtinimą, kad jis neskiria „tvirtagalės ir tvirtapradės priegaidžių, kurios yra visur girdimos jo tarmėje“ (KGr IX–X), esą lenkiškas auklėjimas pakenkęs. Atsako tuo pačiu: „O dėlkōgi aūsysis Pōno Kūrschato* neapsitrañkė nū wókiszkos kałbōs, kuriąją* jisaį auklėtas...“ (APh II 71).

Kad Baranauskas „turėjęs nelabai gerą ausį intonacijoms (= priegaidėms. — B. S.) skirti“ vėliau teigia ir K. Būga (RR III 862; be to, žr. II 574), remdamasis, be kita ko, K. Jauniaus liudijimu (greičiausiai — žodiniu). J. Gerulis, nors ir pripažindamas, kad Baranauskas „nepaprastai akylai stebėjo faktus <...> visa galva pranoko savo laiko profesionalus mokslininkus, kurie tyrė lietuvių kalbą“ (LD X), dėl priegaidžių skyrimo pritarė F. Kuršaičiui ir K. Būgai. Tai ypač gerai matyti iš to, kad sutranskribuotuose dviejuose Spechto chrestomatijos tekstuose bei „Anykščių šilelio“ ištraukoje kirčiavimas taisytas labai akivaizdžiai (Gerullis LD 85–91), net gerokai persistengiant (apie tai kiek vėliau).

Šitaip susiformavo tarsi kokia nerašyta taisyklė laikyti nepatikimais tuos A. Baranausko faktus, kurie skiriasi nuo F. Kuršaičio kirčiavimo. Tačiau niekas šio principinės svarbos akcentuacijos klausimo nepasvarstė bent kiek išsamiau, be išankstinio nusistatymo, nesitenkindami vienu kitu K. Būgos nurodytu pavyzdžiu.

F. Kuršaičiui, teigusiam A. Baranauską neskyrus priegaidžių, bene labiausiai bus užkliuvusi tvirtagalė ar vidurinė naudininko, taip pat kai kurių kitų formų su antrinės kilmės diftongais priegaidė, pvz.: *jōm* AŠ 41, *prastiēm* 86, *žmonēm* 258, *paczām* OT III, *stāl-tēsė** APh VI 175. Remiantis ne tiek Kuršaičio kritika, kiek paties Baranausko samprotavimais, galima prieiti prie išvados, kad naudininko kirčiavimas grindžiamas ne klausa, o išprotavimu⁹. Vis dėlto šią išvadą dar būtina tikslinti, konkretizuoti. Nors Baranauskas vieną kitą pavyzdį ir dirbtinokai sprausdavo į susikurtas schemas, taisykles, tačiau svarbiausi jo prozodijos koncepcijos postu-

⁹ Žr. Stundžia B. A. Baranausko akcentuacija // Tarptautinė baltistų konferencija: Pranešimų tezės. V., 1985 m. spalio 9–12 d. / Ats. red. Z. Zinkevičius. 1985. P. 110.

jatai remiasi būtent subtilia klausa nustatytais faktais. Grižtant prie anykštėnų tarmės oksitonų daugiskaitos naudininko, konstatuotina, kad ir dabar (*i*)*ā* bei *ē* kamieno žodžių kirčiuotas galinis skiemuo tariamas tvirtagališkai (nesiskiria nuo įnagininko): *šėivō·m*, *versmē·m* ir t. t.¹⁰ Kitų kamienų oksitonų naudininkas kirčiuojamas tvirtapradiškai, pvz.: *akī·m*, *šūnī·m*, *vaikó·m*. A. Baranauskas šiuo atveju žymi vidurinės priegaidės ženklą – cirkumfleksą. Galbūt jo laikais taip ir buvo tariama, tačiau greičiausiai tai išprotautas sprendimas („*miszkāms* <...> *isz miszkāmus*“ APh VI 152), nes kirčiuodamas ypač nekaitomus žodžius, turinčius ilgą skiemenį, Baranauskas neretai svyrudavo, svarstydamas, ar tie žodžiai sutrumpėję, ar ne: „Jeigū tīl yrà sutrumpėjimas lenkiszko tyle tantum, tai bus *isz tī-le* = tīl; jeigū gi ne sutrumpėjimas, bet *iszkařto wēnà tebūwo tartis tīl**, tai smagūmas bus tīl“ (APh II 100, plg. 99, 98 ir kt.). Kita vertus, antrinės kilmės diftongų akūtas, rodos, kiek skiriasi nuo „normalių“ diftongų akūto, plg. *akī·m* ir *kī.msas*, *vaikó·m* ir *kó.lnas* (praverstų tokius atvejus patyrinėti eksperimentiškai). Kaip ten bebūtų, šitokie faktai turbūt rodo, kad antrinės kilmės diftongų tvirtapradė priegaidė anykštėnų tarmėje Baranausko laikais nebuvo ryški.

Galbūt išprotavimu paremtas ir vienas atvejis su monoftongu – alatyvinės kilmės prieveiksnių tvirtagalė priegaidė („*wakarōp* *isz wakaropi*“, APh V 172; plg. dar *rudeniōp* AŠ 91), nors vėliau randame ir tvirtapradę formą (*tinōp* APh VI 167). Turint galvoje K. Būgos užrašytą iš Dusetų formą *rudeniōp* (LKŽ XI 865), tvirtagalė priegaidė gali būti ir reali.

Jeigu monoftongų priegaidžių Baranauskas iš tikro neskyrė, tai šitai geriausiai turėtų išryškėti iš kirčiavimo tų žodžių, kurių priegaidę galima nustatyti tik iš klausos, o ne kirčio šokinėjimo. Reikia iš anksto pasakyti, kad tik nedidelė dalis tokių atvejų kelia įtarimą ir yra reikalingi atidesnio žvilgsnio. Tai žodžiai, kurių priegaidės neparemia arba menkai teparemia tarmės, ankstesni kirčiuoti šaltiniai. Iš triskiemenių daiktavardžių svarstylini penki (keturi iš jų turi pirmą tvirtagalį, vienas – tvirtapradį skiemenį).

1. *dovanà* 3^b (*dowanū* APh VI 184, *dōwanas* VI 178, 182; VIII 231, 234; *dōwaną* III 83, VI 182 ir t. t.), LKŽ II 616 t. t. randame tik *dovanà*, *dovenà* 3^a, *dōvana* 1; KGr 183: *dowanà* 3^a. Mįslingą tvirtagalę priegaidę paaiškina pats Baranauskas. Viename laiške Weberiui jis sakosi keičias „*dōwanas* in R₄. *dōwanas*. *dawanà*, *dawanōs dawanóju* i. t. t. Po tarmes gī R1. W. ŽR. ŽT, *dowanà*, *dōwanā*...“ (APh VI 166). Taigi susiduriame su atveju, kai gimtosios tarmės vidurinė priegaidė apibendrinama kaip kitų tarmių ir bendrinės kalbos tvirtagalė.

¹⁰ Toks (*i*)*ā* bei *ē* kamieno naudininko ir įnagininko priegaidės apibendrinimas žinomas kai kuriose šiaurės žemaičių šnektose (A. Girdenio informacija; be to, žr. Zinkevičius Z. LD 235), o apie Adutiškį, Tverečių (rytų aukštaičių vilniškių tarmė) cirkumfleksas apibendrintas visiems kamienams (Zinkevičius Z., 1. c.).

2. *mōtyna, mōtina*: *mōtynai* 3am. 70, *mōtyniszko* AŠ 75, *Mōtina, mōtinios* APh II 85, *mōtinu* II 86 (čia cirkumfleksu žymima tvirtagalė priegaidė); LKŽ VIII 367 t. t. užfiksuota tik *mōtina, mōtyna* (plg. dar K *mōtyna*). Šio žodžio tvirtagalė priegaidė – nebūtinai klaida: ji Baranausko tarmėje galėjo atsirasti dėl *momà, mōmą* (4) įtakos. Šitokią prielaidą, nors ir netiesiogiai, remtų *móčia* (*mócza* APh VII 115, 145) ir *móteris, móteriška* (*móterim**, *móterimi, móterims** 3am. 25; *móteriszkos* APh VI 176, *móteriszka* II 76, bet *móterims* 3am. 70; pastarasis atvejis, matyt, korektūros klaida – čia pat yra *mōtynai*) tvirtapradiškumas: Baranauskas norom nenorom turėjo šiuos bendrašaknius žodžius lyginti, tad jeigu kirčiavo nevienodai, greičiausiai jautė skirtumą.

3. *vōlungė*: *wōlunge* (nom. sg.) AŠ 158; K. Būga kirčiuoja *vōlungė* (RR I 262, 656), o *vōlungė* laiko klaida, DLKŽ teikia *volungė* 3^a, tačiau DūnŽ užfiksuotas kilnojamas kirtis su tvirtagale pirmojo skiemens priegaide (*volungė* 3^b); iš Kuršaičio žodyno kirčiuotė nėra visai aiški (*wolungė, -ės*).

4. *tūkstantis*: *tūkstanczu* APh VIII 236, *tūkstantis* II 94 (cirkumfleksu žymima tvirtagalė priegaidė).

5. *kūdykis* (*kūdykys* 3am. 70, *kūdykais* APh II 71). Pastarųjų dviejų žodžių tokio kirčiavimo, mūsų šiuo metu turimais duomenimis, patikimuose šaltiniuose niekur neužfiksuota: yra tik *tūkstantis* ir *kūdikis*.

Įtarimą dar kelia du dviskiemeniai daiktavardžiai, kurių (ypač antrojo) priegaidės irgi praktiškai neįmanoma nustatyti pagal kirčio šokinėjimą. Tai slavizmai *gojus* (*gójais* AŠ 255) ir *rojus* (*rójuj* AŠ 22). Turimi šaltiniai teikia tik *gōjus* ir *rōjus*.

Likusių žodžių, kurių akcentuaciją galima būtų laikyti klaidinga, priegaidę pernelyg akivaizdžiai rodo kirčio šokinėjimas paradigmoje, tad tai greičiau A. Baranausko šnektos faktas, o ne klaidos: *dalykas* 1, 3 (*dalykus* APh VI 156, *dalykais* VIII 248, *dalykė* I 93, 98; LKŽ II 243 t.: *dalykas* 2); *prótas* 1 (*prótu* APh VI 183, *próte* II 71, OT XXX; LKŽ X 802 tt.: *prótas* 2); *rytaĩ* 4 (*rytai* AŠ 132, *rytùs* APh I 72 – galbūt dėl *pietùs, žiemiùs* poveikio; LKŽ XI 725 t.: *rytai* 3, 1); *sliėkas* 4 (*sliėkùs* AŠ 155, *sliė-kùs, sliė-kù* APh II 91; LKŽ XIII 14: *sliėkas* 3, *sliėkas* 4); *šuōlis* 2 (*szūlys** 3am. 23, *szūō-lù, szūō-lùs* APh II 91; DLKŽ: *šúolis* 1); *taisyklė* 3 (*taisyklū* APh II 103, III 61, *taisýklės* III 55, 61; DLKŽ: *taisýklė* 2); *žmonà* 4 ar 2 (*žmōną* APh VIII 227, 230, *dvi žmoni* 3am. 53; DLKŽ: *žmonà* 3) ir kt.

Vienas kitas toks atvejis iš tikrųjų yra akivaizdūs apsirikimai, daugiau būdingi pirmiesiems laiskams Weberiu bei „Pastaboms...“ (vėliau Baranauskas kai kuriuos iš jų ištaisė), pvz.: *pūdas* APh II 74 (= *púodas** VII 142), „Pértaisiau ... *slėni* in *slėni** ...“ APh VI 166; *wóš* APh II 78. Greičiausiai klaidingu laikytinas ir šių žodžių kirčiavimas (kai kurie atvejai gali būti spaudos klaidos): *ėszmas* 3am. 41 (LKŽ IV 18: *iėšmas* 2, 4), *lėtas* 3am. 52 (LKŽ VII 382 t.: *lėtas* 4), *sýki* APh VI 156 (LKŽ XII 542: *sýkis* 2), *szíenas* 3am. 62, *szėnas, szėno* 70 (LKŽ XIV 739 tt.: *šiėnas* 4).

Remiantis aptartais pavyzdžiais, galima spėti, kad jau Baranausko laikais anykštėnų tarmės monoftongų priegaidės (bent tam tikrais atvejais) nebuvo ryškios, ir „Anykščių šilelio“ autorius, nors ir turėdamas puikią klausą, vieną kitą kartą galėjo apsirikti. Tačiau tvirtinti, kad Baranauskas neskyręs priegaidžių, o juo labiau atitraukęs kirtį, nėra rimtesnio pagrindo. A. Baranausko kirčiavimo faktais reikėtų pasikliauti daug daugiau negu iki šiol buvo įprasta, o aiškinantis klaidas, derėtų būti itin atsargiems, nes galima kaip mat „prašauti pro šikšnele“. Taip yra atsitikę ir J. Geruliui, taisiusiam Baranausko *pakólnaes* (AŠ 1) į *pakał·ne.s** ar *pakał·nã.s** (Gerullis LD 85), *pūstýne*(AŠ 18) – į *pu.sîi·ñe* (LD 86), *puszýni* (AŠ 38) – į *pu·šî·ni* (LD 87), *ūmedes* (AŠ 39) – į *ú·me·đe.s* (LD 87). Šitokie taisymai – tai „lengvos rankos darbas“. Juk kai kuriose rytų aukštaičių šnektose *pakálnė* ir *pakałnė* yra skirtingi žodžiai: pirmasis reiškia „vietą prie pat kalno, kalno papėdę“, antrasis – „vietą toliau nuo kalno, žemumą, slėnį“ (*pakałnė* ir *pakálnis* yra skyręs ir F. Kuršaitis); *pūstýnė* kirčiuoja F. Kuršaitis, K. Donelaitis... (LKŽ X 1089); *pušynė* – senesnis kirčiavimas (3 kirč.), plačiai pažįstamas (žr. LKŽ X 1106); *ūmedės* (3^b) yra tikras kalbos faktas (Baranauskas puikiai skyrė ilgumus, negalėjo supainioti pusilgio su ilgu balsiu), užfiksuotas rytų ir pietų Lietuvoje (žr. Būga RR I 383), F. Kuršaičio žodyne.

Iš viso to, kas čia pasakyta, aiškėja, kad:

1. A. Baranauskas, turėdamas puikią klausą, gana gerai skyrė gimtosios anykštėnų tarmės monoftongų priegaides, kurios jau jo laikais, rodos, nebuvo ryškios.
2. Antrinės kilmės dvigarsių, o vienu kitu atveju – ir monoftongų priegaidė remiama ne tik klausa, bet ir nesutrumpėjusių formų analogija.
3. Baranausko gyvenamuoju metu anykštėnų tarmėje (bent jos dalyje) dar neturėta kirčio atitraukimo, tačiau jo užuomazgų jau būta („dviviršūnis“ kirtis).
4. Baranausko faktais, reprezentuojančiais gimtosios tarmės kirčiavimą, galima daug drąsiau ir patikimiau remtis, negu iki šiol manyta, o jo kirčiuoti tekstai laikytini svarbiu šaltiniu rytiečių akcentuacijos (ir apskritai prozodijos) sistemai bei jos raidai pažinti.
5. Būtina išsami akcentologinė kirčiuotų A. Baranausko tekstų analizė, kuriai labai praverstų „Anykščių šilelio“ autoriaus kalbos žodynas – indeksas.

* Dėl to, kad spaustuvė neturi daugelio diakritinių ženklų, žvaigždutėmis žymimi žodžiai pateikti netiksliai, taigi reikia žiūrėti originalą.

ANTANAS BARANAUSKAS AS ACCENTOLOGIST

Summary

On the basis of preliminary accentological analysis of Baranauskas's texts which represent the accentuation of his native Eastern Aukštaičiai dialect of the Anykščiai District it has been concluded that (1) although the distinctions between syllable intonations of monophthongs in Baranauskas's times seem to have not been very prominent already, he, due to his good linguistic ear, distinguished them fairly well; (2) in some cases the syllable intonation is determined not only by ear but also on the basis of analogy with the respective full forms; (3) in Baranauskas's times there were still no accent retraction in his native dialect, although some rudiments of it already existed; (4) the facts of Baranauskas's accentuation can be used more reliably than has been thought up till now and his texts can be considered an important source for investigating the system and development of Eastern Lithuanian accentuation.